

[Time: 3:00 Hours]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All questions are compulsory.
  2. Figures to the right indicate full marks.
  3. Students answering in the regional language should refer in case of doubt to the main text of the paper in English.

Q.1 Answer Any ONE of the following. (20)

- a) Discuss the meaning, need and types of communication.
- b) Explain the Communication Process and steps to become a good communicator.

Q.2 Answer Any ONE of the following. (20)

- a) What are Intrapersonal Communication Barriers? Discuss the Barriers Created by the Transmitter and Receiver.

OR

- b) Discuss the teacher's role in effective classroom communication.

Q.3 Answer Any ONE of the following. (20)

- a) Explain the concept, advantages and limitations of questioning.

OR

- b) Discuss the process, advantages and disadvantages of narration mode of communication.

Q.4 Answer Any ONE of the following. (20)

- a) Explain the meaning and impact of ICT on education

OR

- b) Discuss the various challenges in using ICT in education.

Q.5 Write a short note on Any Two. (20)

- a) Scope of communication
- b) Principles of Effective Communication
- c) Difference between essay type and objective type question
- d) Characteristics of ICT

*****

(मराठी अनुवाद)

[वेळ: ३ तास]

[गुण: १००]

कृपया तुम्हाला योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे का ते तपासा.

सूचना: १.सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२.उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

३. प्रादेशिक भाषेत उत्तर देणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी शंका असल्यास पेपरच्या मुख्य मजकुराचा इंग्रजीमध्ये संदर्भ द्यावा.

- प्र.१ खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. (२०)
- (अ) संप्रेषणाचा अर्थ, गरज आणि प्रकार यावर चर्चा करा.
- किंवा
- (ब) संप्रेषण प्रक्रिया आणि एक चांगला संप्रेषक होण्यासाठीच्या पायऱ्या समजावून सांगा.
- प्र.२ खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. (२०)
- (अ) आंतरवैयक्तिक संप्रेषण अडथळे काय आहेत? प्रेषक आणि प्राप्तकर्त्याद्वारे निर्माण केलेल्या अडथळ्यांची चर्चा करा.
- किंवा
- (ब) प्रभावी वर्गातील संप्रेषणामध्ये शिक्षकाच्या भूमिकेवर चर्चा करा.
- प्र.३ खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. (२०)
- (अ) प्रश्न विचारण्याची संकल्पना, फायदे आणि मर्यादा स्पष्ट करा.
- किंवा
- (ब) संप्रेषणाच्या कथन पद्धतीची प्रक्रिया, फायदे आणि तोटे स्पष्ट करा.
- प्र.४ खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. (२०)
- (अ) शिक्षणातील ICT चा अर्थ आणि शिक्षणावर ICT चा प्रभाव स्पष्ट करा.
- किंवा
- (ब) शिक्षणात ICT वापरण्यातील विविध आव्हानांवर चर्चा करा.
- प्र.५ टीपा लिहा. (दोन) (२०)
- (अ) संप्रेषणाची व्याप्ती
- (ब) प्रभावी संप्रेषणाची तत्त्वे.
- (क) निबंध प्रकार आणि वस्तुनिष्ठ प्रश्नांमधील फरक
- (ड) शिक्षणात आयसीटीची वैशिष्ट्ये

*****